

tunt præter inflammationem, absque hac ipsa inflammatione. Fac enim qualibet alia de causa sanguinem calidum, ac siccum, qui tamen obstructionem non producat in capite, nihil erit, quod phrenitidem non menti-
 atur. Denique prout alii humores admiscantur sanguini, fit phrenitis sæ-
 vior, aut mitior: si humores pituitosi, mitior: si biliosi, sævior: si atrabi-
 lares, adhuc sævior; sed hæc patent. Phrenitidem in lethargum, vel Co-
 ma facessere maxime ominosum, & deploratum: cum etenim ejusmodi
 affectiones ab humoribus frigidis, & humidis oriantur, manifestum est,
 phrenitidem excitantes humores calidos, & siccos ingravescente ipsa phre-
 nitide non posse in frigidis, & humidis commutari, adeoque lethargus
 ille, vel Coma superveniens phrenitidi nec verus lethargus est, nec verum
 Coma, sed privatio sensus & motus, quæ phrenitide perdurante à nulla
 alia causa provenire potest, quàm à prohibita prorsus spirituum vel genera-
 tione, vel motu, vel utrisque, & hæc nonnisi ab inflammatione immen-
 sum aucta, & cerebrum ex toto comprimente, vel à gangræna, aut space-
 lo ejus. Phrenitis per consensum dicitur paraphrenitis, de qua seorsim
 breviter propterea, quibus à vera phrenitide, quam hactenus exposuimus,
 distinguitur.

Spuria.

Lethargus, &
Coma maximè
lethalia.Phrenitis per
consensum.

PARAPHRENITIS.

Conjuncta.

Cum Paraphrenitide omnia conjuncta sunt, quæ cum phrenitide præter inflammationem intra cranium, intensiorem calorem capitis, ruborem oculorum, & faciei, respirationem magnam, & raram. Itaque in paraphrenitide adest inflammatio diaphragmatis, calor capitis remissior, rubor oculorum, & faciei dilutior, vox acutior, delirium cum tusi, risu, dolore lateris, calore ad imum pectus, & hypochondria, hæc ipsa palpitantia, & rursùm & introrsum revulsa, ut Hippocrates primò Epid. Ægro secundo. Ajunt insuper tantum non omnes, in paraphrenitide, respirationem non esse magnam & raram, ut in phrenitide, sed parvam, & frequentem, & id semper, cum tamen Hippocrates ibidem in Sileno paraphrenitide laborante per totum morbi tempus respirationem fuisse magnam, & raram asserat. Melius itaque cum aliis modò parva est, & frequens, modò rara, & magna, modò inæqualis, & incerti ordinis. Sunt etiam qui ab inflammationibus aliarum partium internarum oriri paraphrenitidem asserant, sed nullius partis inflammatio præter septi transversi producit delirium perpetuum, & hanc solam appellavere Veteres paraphrenitidem.

Ggg 2

Quo-

Quoniam in inflammationibus à cerebro distantibus calor cerebro non communicatur, nisi à sanguine per ejus arterias fluente, qui in cerebro subsistere ad locum inflammatum non potest, cum hic locus in cerebro nullus sit supposita alibi inflammatione; igitur in inflammationibus à cerebro distantibus multo minorem à calore vim patietur cerebrum, quàm in phrenitide: ab hoc autè præcipuè pendet delirium perpetuum in phrenitide, agitatatis nempe continuè spiritibus incertis motibus ob copiam caloris in cerebro semper incertis motibus expirantis; ad hoc igitur, ut excitetur delirium inflammationes à cerebro distantes, oportebit, ut cumuletur insignis copia caloris in capite, qui totus simul nitens intra cerebrum moveat demùm se ad spiritus, nervosque, quibus occurrit, atque delirium excitet. Quia tamen interim evaporat, nec calor affluentis per unicam vicem sanguinis sufficit ad ciendos incertos spirituum motus, cessabit delirium, quousque tantum sanguinis per plures pulsationes influxerit, ut per ipsum conceperit cerebrum illum calorem, qui delirio excitando sufficit, quod proindè excitabitur rursus, rursus cessabit. Si verò etiam in inflammationibus à cerebro distantibus detur alia causa, quæ caloris insignis in capite vices gerat, poterit etiam in ipsis delirium continuum dari. Quoniam igitur septum transversum est musculus magnam, & continuam vim exerens, & validè & copiosè tendinosus; inflammari igitur non poterit, hoc est, alicubi in tumorem attolli aliqua ipsius pars, quin cum movetur, distrahatur ad partem tumefactam validè, & periculum divulsionis subeat, seu, quòd idem est, vehementer doleat, præcipuè si tumor sit ad tendines acerrimi sensus, adeoque refluet liquidum per nervos diaphragmatis vi maxima, cum dolor sit ingens. Neque refluet solum per nervos ejus, sed cum per eundem musculum transeant nervi ad ventriculum tendentes, etiam per ipsos fiat refluxus oportet. Quia insuper inflammatio est tumor maximè calidus: igitur excitabitur ad diaphragma sensus caloris intensi, & dolor præcipue ejus lateris, ad quod inflammatione affligitur septum. Refluet igitur liquidum per nervos septi, & ventriculi duplici vi in refluxum actum, calore nempe, & dolore, adeoque liquidum refluens statim ac pertingit ad confluxum nervorum, hùc illuc nulla lege per vim à refluxu conceptam nitetur, ac fluet, & contentos spiritus nullo ordine dimovebit, seu delirium excitabit, & cum calor, & dolor ad septum continua sint, continua erit etiam refluxus vis, seu continuè producet, seu, quòd idem est, continuum erit delirium. Eò autem erit major vis illa spirituum refluorum ad nervorum confluxum, quòd tam nervi diaphragmatis, quàm ventriculi quasi recto ductu ab iis partibus in cranium feruntur, & sunt insignes trunci, seu fasciculi ex plurimis nervis collecti:

Calor & dolor lateris.

Delirium continuum.

lecti: exalio enim
verò, ut maxima
qui rursus diffusi
quibus partibus
ciat, ut septum
reatur, & con
tam recta tend
quolibet artuu
alternè, prout
pro verò inflam
è nervis refluen
nervorum fiet de
suebilitas, doli
tum deturbat
semper aliquan
minor erit vido
musculorum par
quantitatem spirit
trahatur validius,
seu rursus magis exci
solenum, & mor
ritus, sed per re
vulneribus septi
rato, & reli
quemadmodum
qui rursus certia
phrenitide esse
præbeat, an
niculosa, cur
Quoniam verò
vim suam ex
dem movebit
sum contrahi
buntur hypoch
verò septo non
hoc respiratio
igitur in hac eju
lit septum ob so

lecti: ex altero enim fit, ut impetus refluxus minùs minuatur, per alterum verò, ut maxima sit quantitas spirituum refluentium, & major proinde quaquaversum diffusio, & motus varius ad confluxum. Cum autem hæc in reliquis partibus non reperiantur, nullum etenim est viscus, quod tam sentiat, ut septum, quod tam crassis nervis instructum sit, quod tam validè moveatur, & continuè excepto Corde, quod sentiat per nervos ad cerebrum tam recta tendentes, quin imò ne ullus quidem alius musculus, aut pars quælibet artuum; his igitur inflammatis excitabitur, & ponetur delirium alternè, prout alternè colligitur calor agitated in capite, & evaporat; septo verò inflammato per impetus continuos, validos, & incertos spirituum è nervis refluentium, & incidentium in spiritus contentos ad confluxum nervorum fiet delirium continuum. Quia verò ab his ipsis nervis, per quos fit refluxus, deducuntur aliqui ad musculos faciei, & labiorum; in hos igitur derivabitur copia liquidi naturali major, & cum, dum fit respiratio, os semper aliquantum diductum teneamus, vis musculi constringentis labia minor erit viribus trahentium ad latera, & deorsum, adeoque nervi horum musculorum paratiorum erunt (ut desint alia) ad recipiendam majorem quantitatem spirituum refluentium, quàm nervi constrictoris, unde illi contrahentur validiùs, & os diducetur magis labiis ad latera, & deorsum actis, seu risus imago excitabitur, qui sane non erit verus risus, sed contractio musculorum, & motus labiorum, qualis in risu factus non per veram speciem risus, sed per refluxum liquidi, cujusmodi motus contingere solet etiam in vulneribus septi, quod vidit Hippocrates in Tychone, qui risit septo vulnerato, & relicta intra vulnus hastilis parte, qui die tertia mortuus est, quemadmodum pariter Silenus ille supra laudatus occubuit undecima, qui risit tertia. Ex quibus intelliges, nec delirium cum risu in vera phrenitide esse certò posse melioris ominis, cum dubitanti occasionem præbeat, an inflammatio sit etiam in septo, & hæc sit maxime periculosa, cum affecti diaphragmate, licet ridentes, facillè moriantur. Quoniam verò septum propter tumorem non potest ex toto contrahi, & vim suam exerere; igitur in cavitatem abdominis nitetur minùs, & in eandem movebitur per multo minus spatium, unde muscoli abdominis introrsum contrahi liberè poterunt, & contenta viscera sursum agi, unde videbuntur hypochondria, seu præcordia introrsum, & sursum revulsa. Quia verò septo non se penitus contrahente motus pectoris fit minor, atque ex hoc respiratio etiam minor, & inflammatum septum se minus contrahit; igitur in hac ejus affectione respiratio parva. Neque verò minus se contrahit septum ob solum impedimentum tumoris, verum etiam per voluntatem

Rifus.

9. Epid. ægro 64.

Hypochondria
introrsum, & sursum
revulsa.Respiratio parva,
& frequens vel

animalis, qua prohibet, quantum potest, motum validum, ut majorem dolorem à divulsione ad tumorem evitet: quia tamen dolor adest, ergo refluxus per derivationem naturali major, seu influxus frequentior, seu contractio septi frequentior hoc est, respiratio etiam frequentior, unde his ita se habentibus erit respiratio parva, & frequens, & frequentia etiam sollicitari poterit ab assuetudine, ut arceatur fastidium resistentis intra pulmones sanguinis in respiratione parva. Si verò ultra hæc labore æger magna spirituum penuria, ita ut pectus moveri non possit, nisi ipsorum expectata copia, quæ sensim cumuletur in nervis, tùm respiratio continget rara, & ad extrudendum sanguinem è pulmonibus aucta copia per assuetudinem Animalis, fiet motus validior, seu respiratio etiam magna, quæ etiam fieri poterit, si tanta identidem, vel alternè spirituum copia refluat à nervis septi, ut nec vis assuetudinis ipsorum derivationem in idem septum, & ceteros respirationis musculos impedire possit: tunc etenim etsi cum acriori sensu doloris respiratio magna succedet, quem tamen ne rursus sentiat æger, poterit per assuetudinem suppressere similem secundam, cum jam tantum spirituum non fluat, ac refluat. Insuper hæc eadem magnitudo cum raritate dari poterit, si septum validè contractum ita detineatur, ut se restituere nisi lentissimo motu possit, quod per impedimentum tumoris, vel loco motis, vel quasi divulsis villis fieri facillè poterit; absoluta enim restitutione jam per nervos plurimum spirituum cumulatum erit, & magnam respirationem parient, sed lenta restitutio raritatem faciet. Ex his autem, & incertis fluxibus in nervos ratione delirii facillè patet, respirationem in paraphrenitide esse posse magnam, parvam, raram, frequentem, & quomodo libet inæqualem. Quia verò muscoli abdominis, præcipuè autem transversii termini sunt, ac tantum non coherentes septo, & communi peritonèi tunica succincti, & contrahatur oportet ad locum inflammatum, & caloris sensum concipiat; per hæc igitur etiam iidem muscoli præcipuè qua parte per hypochondria septo proxima ducuntur, trahentur à contractione peritonèi, & pressionis sensum cum calore conjunctum patientur, unde motus derivationis alternaus, & contractio minima illi derivationi respondens (cum pressio illa, & calor non sit maximus) seu, quod idem est, præcordiorum palpitatio, quæ sanè affectio potest etiam aliis superextensis musculis abdominis convenire, sed transversis planè necessariò competere videtur. Quoniam verò motus tussis est violenta quædam musculorum pectus movementium contractio, quæ propterea fit ab influxu liquidi per nervos naturali quantitate copiosioris, per calorem autem, & dolorem septi refluunt spiritus copiosi, & cum impetu per nervos ejus, & ab his iisdem nervis derivantur rami in nervos, & musculos moventes pectus; igitur per hunc solum reflu-

Magna, & rara,
vel

Quomodo libet
inæqualis.

Præcordia palpi-
tantia.

Tussis.

arum (quod dicitur
per ducto natura
musculum pectus
est pectoris, &
ab ipso autem
per delitium c
finem excitabit
raptentibus t
Quia vero in p
nude, sed in h
farcini, & man
cranium, in par
tur in paraphren
tas capitis detine
quant primo qu
quam in phren
lucorem, qui ta
proveniret; resp
libet cogit langui
tode tumere possu
quod in phrenide
magnum, comp
quoniam septum
lor communic
per expiration
ciæ, seu aridit
das: aer vero c
quibus permittit
tus, & tremor
cile. Si igitur
denitas tremol
militer tensi,
Paret igitur, P
fectionum cum
pue proveniente

fluxum (quod idem accideret etiam sine horum nervorum communione perducto refluxu ad usque cerebrum, & inde facta derivatione in nervos musculorum pectus moventium) tussis excitari potest. Quia verò septum est pars pectoris, cui inhæret molestum quiddam in loco inflammationis, abripiendis autem è pectore molestiis tussim excitare assuevimus; igitur si per delirium contingat, ut species illa assuetudinis excitetur, tussis in eum finem excitabitur etiam absque refluxu, quanquam ejusmodi finem nec paraphreniticus tum intelligit, neque molestiæ aversionem fortè procurat. Quia verò in paraphrenitide sanguis impensè calet non secus, ac in phrenitide, sed in hac detinetur in arteriis ad caput tendentibus, ita ut ipso infarciri, & maximè extendi cogantur propter obicem inflammationis intra cranium, in paraphrenitide verò liberè per ipsas fluit & in venas refluit; igitur in paraphrenitide minor quantitas sanguinis in dato tempore intra arterias capitis detinebitur, eruntque illæ minus distractæ, seu extrorsum trusæ; quare primo quidem de nemine minorem calorem in capite excitabunt, quam in phrenitide: secunda autem de causa ruborem in facie, & oculis diluatiorem, qui tamen uterque erit vividior, quàm qui à solo fluxu sanguinis proveniret; respiratio enim non libera in paraphrenitide, & inæqualis subsistere cogit sanguinem ad cor, & pulmones, & truncum venæ ascendentem, unde tumere possunt venæ in capite, & calorem vividiosem producere, quod in phrenitide non continget, propter respirationem raram quidem, sed magnam, nempe totum sanguinem è pulmone protrudentem. Postremò quoniam septum est ad contactum pulmonum; ipso igitur inflammato calor communicabitur pulmonibus contingentibus, & aeri contento, qui per expirationem reddendus est. Membranæ igitur pulmonum minus flaccidæ, seu aridiores fient, & magis tremulæ tremore vivido per densas undas: aer verò contentus similiter fiet aridior tenuatis particulis aqueis, cum quibus permistus redditur, & ex quibus fit tardi motus, ac minoris impetus, & tremoribus per densas undas ineptior, unde per has ipsas tremet facile. Si igitur per ipsum formetur vox, erit illa sonus vividè, & per undas densas tremulus tum ratione instrumenti rigidi, nempe tensi, tum aeris similiter tensi, ut ita dicam, quare, ut in doctrina de sonis, erit vox acutior. Patet igitur, Paraphrenitidem esse collectionem omnium expositarum affectionum cum delirio continuo ab inflammatione diaphragmatis præcipuè provenientem.

Calor capitis remissior.

Oculorum, & faciei rubor diluatiorem.

Vox acutior.

Quid sit Paraphrenitis.

MANIA.